

המצוינים במנחה טהורה וביד דוד כאן ובחדושי הגר"ז בענגיס ח"ב י, ב הערה 1; אבני נזר או"ח שכא; תנט, ז. ויש מי שהטעים לאידך גיסא; הואיל והקרבנות הכבש אחת היא, לתמיד או למוסף, לכך נחשבים כמצוה אחת, ובמצוה אחת כשיש מעלה מסוימת לעשותה למחר, אין לחוש להעברה על המצוות. ואעפ"י שיש כנגדה מעלה אחרת, מ"מ אין חשש העברה כל שממתיך בגלל עדיפות ומעלה מסוימת (ע' בשו"ת חכם צבי ק).
 ויש מי שכתב שבכל שאר מקומות אכן אין להסתפק בדבר, שודאי אין להחמיץ את המצוה הבאה עתה משום מצוה שלאחר זמן, ורק כאן שכבר חלה עתה חובת 'תשמרו' כלפי התמידין של מחר, שהרי חייבים להכינו ארבעה ימים קודם הקרבנות, כדלהלן (עפ"י הגהות רא"מ הורביץ ז"ל מפינסק סוכה כה. וע' באבי עזרי [קמא] תפילה ג, יא שדחה ראיתו).

ובתוס' יומא לד: מ' לכאורה שיש להמתין ולעבור על המצוה המזומנת כדי לקיים המצוה שלאחר זמן, שהיא עיקר יותר. וכן הוציא מדבריהם בשו"ת רב פעלים ח"ב נד. וע"ע במובא בובחים פט.

לעולם דאית להו ולקדם, ודקא קשיא לך שלא יהא דבר קודם – מצוה בעלמא הוא. וזהו ששנינו 'התמידין אין מעכבין את המוספים' – שאם הקדים קרבן מוסף לקרבן התמיד – יצא ידי חובתו. ונראה לפי זה שהמתפלל תפילת מוסף לפני שחרית [כגון שסבר שכבר התפלל שחרית ואח"כ הוברר שלא התפלל, וכיוצא בזה] – אינו חוזר ומתפלל מוסף (עפ"י שו"ת הרשב"ש סג).
 וכן כתב הרשב"א לדינא – הביאו הרמ"א (או"ח רפא). וע"ש בהגר"א – שהרי תפילות כנגד תמידין נתקנו, ובפירוש שנינו בתוספתא שהמתפלל מוסף קודם שהקריבו תמיד של שחר – יצא. וכן כתב הריטב"א במגילה כ: ואולם בערוך השלחן (שם ז-ז) פקפק בזה שהרי כתבו התוס' שמדרבנן אם הקריב קודם תמיד של שחר – פסול. ובאגרות משה (או"ח ח"ד סח) דחה דבריו.

בגדר דין זה, האם הוא דין קדימה למעשה ההקרבה, וכמו תדיר קודם לשאינו תדיר, או דין המתחס לזמן קרבן התמיד בעצם; מו"מ בשיטות התוס' ושאר ראשונים – ע' בקובץ שעורים פסחים נח; שעורי ר' שמואל עמ' קסו-קסח; ברכת מרדכי ח"א יג; משאת המלך ודבר שמואל פסחים נח.

דף נ

דכתיב בבקר בבקר בהיטיבו את הנרת יקטירנה אי לאו דעבד הדלקה מאורתא, הטבה בצפרא מהיכא. מכאן הקשו הראשונים (ע' בשו"ת הרשב"א שט; החינוך צח) על דברי הרמב"ם (תמידין ג, יב. ע"ש בכס"מ) שהטבת המנורה בבוקר היינו הדלקתה. ואילו בסוגיתנו משמע שלא היתה אלא הדלקה אחת – בערב, וההטבה היינו הדישון.
 ויש מפרשים שלדעת הרמב"ם הכל בכלל הטבה, שאם מצא נר דלוק ואינו דולק יפה, מטיבו כדי שידלק כיאורת, ואם מצא שכבה – מדליקו. וזהו שאמרו כאן כיון שאמר הכתוב להטיב בבקר, נשמע מזה שקדמה הדלקה מבערב, שאם לא כן אלא מדליק עתה לראשונה, אין כאן 'הטבה' (עפ"י לחם משנה שם). ואכן נראה שאם לא הדליק בין הערבים מחמת אונס, אין מדליק בבוקר, שאין הדלקת הבוקר אלא השלמת הלילה אבל עיקר הדלקה בלילה, כדכתיב מערב עד בקר (עפ"י חזו"א לו, ח).
 ושיטת רש"י כאן ובכמה מקומות נראית כדעת שאר הראשונים, שלא היתה הדלקה אלא בערב. וכן כתבו בדעת הראב"ד –

ע' בכסף משנה שם. עוד בבאור שיטת הרמב"ם – ע' בית ישי קכג, א. וע"ע בספר מנחה טהורה להלן פח: ויש לפרש לשיטת הרמב"ם דיוק לשון המשנה 'ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים' – לשם מה משמיענו התנא מנין הנרות? אלא מפני שבבוקר אינו מדליק [להרמב"ם] את כל השבע כאחת, שהרי ההטבה מחולקת לחמש ושתיים (כביזמא לג-לד), ואם נכבה נר אחד – היה מטיבו לבדו. ואולם חינוך המנורה צריך שיהא על ידי הדלקת כל נרותיה גם יחד, וזה שייך רק בהדלקה שבבין הערבים, וזהו שאומר 'בשבעה נרותיה – בין הערבים' (עפ"י שבט הלוי ח"ו קונטרס הקדשים י, ד. וע"ש דרכים נוספות. וע"ש עוד בס"י יא בבאור הסוגיא לשיטת הרמב"ם ולשאר הראשונים).

(ע"ב) 'תנו רבנן, אילו נאמר מנחה מחצית הייתי אומר מביא חצי עשרון מביתו שחרית... תלמוד לומר מחציתה בבקר ומחציתה בערב מחצה משלם הוא מקריב... נטמא מחצה של בין הערבים או שאבד... תלמוד לומר מחציתה בבקר ומחציתה בערב'. נראה שבתחילה דרש ממחציתה הראשון, שכשמביא יביא מנחה שלמה. ואחר כך דרש ממחציתה בערב – שגם בזה יקריב מחצה מתוך שלם – באופן שאבד או נטמא החצי של בין-הערבים (כ"ג פשוט. וכ"מ בפסקי הרי"ד. וע"ע ב'חדושי הרשב"א' דרך אחרת).

מחציתה – בגימטריא: מחצה משלם (בעל הטורים – צו ו, י).

רבי יוסי (בשטמ"ק: ר' דוסא) אומר: תאפינה רבה. אית ליה נא ואית ליה נאה'. מהרמב"ם (מעשה הקרבנות יג, ג) נראה שפרש שאופה רק פעם אחת, ואופה רק מעט ('נא') ואחר כך קולה במחבת (עפ"י כסף משנה שם. ונראה שלא גרס 'רבה' אלא 'רבה', כלומר אפיה שאינה גמורה שעדיין המנחה רכה. [וקרוב לזה בפירוש הראב"ד לתו"כ פ' צו ד]. והחזו"א (כו, ט) פרש להרמב"ם 'תאפינה – רבה' כלומר יש כאן ריבוי, לרבות שתיהן, נא ונאה. ע"ש).

תפיני – תאפינה נאה, ואי אפי לה מאתמול אינשפה לה' – וכיון שכתוב בחביתין 'חוקה', הרי שכל הכתוב בה מעכב, ואם אינה נאה – פסולה. ועוד, אפילו דברים שאינם אלא מצוה שלכתחילה בקרבן, דוחים את השבת, שהרי אם תאמר אינו דוחה, שוב אינו ראוי למצוותו, והלא כלל הוא 'כל שאינו ראוי לבילה – בילה מעכבת בו' (טהרת הקדש). צ"ע לפי"ז מאי שנא ממה שאמרו (עב). שאם נקצר ביום כשר – אין קצירתה דוחה שבת. הרי שדין שאינו פוסל בדיעבד, אין דוחים שבת בגללו. וע"ע בחזו"א כה, ה.

[אעפ"י שמכל מקום מטגנה לאחר האפיה, והרי הטיגון מסלק את נוייה בגלל השחרות כדלעיל, צ"ל שמ"מ כאשר אפיה מאתמול אינה נאה וראויה כלל, משא"כ בטיגון גרידא. או יתכן שהטיגון אינו מכערה אלא אם נעשה קודם אפיה שהבצק נדבק למחבת, הלכך כשאופה תחילה נשארת נאה גם לאחר הטיגון].

דף נא

'או כלך לדרך זו, ריבה כאן שמן וריבה במנחת פרים ואילים שמן, מה להלן שני לוגין לעשרון אף כאן שני לוגין לעשרון...' – שהרי הכלל בכל מקום 'תפשת מרובה – לא תפשת, תפשת מועט –